Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ, Manuscripte nu se retrimitŭ!

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebery; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoiélă.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

"Gazeta" iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 204. Braşovŭ, Sâmbătă 17 (29) Septemvre 1888.

Cum se contradicŭ şoviniştii.

II.

Braşovŭ, 15 Sept. v.

In articululŭ, ce'lŭ publicămŭ mai josŭ, „Pesti Naplo“ susţine că „naţionalităţile năvălescŭ directŭ asupra statului şi că-i atacă temeliile; susţine că ele stabilescŭ şi profeséză, „programe în contra statului“ şi că arŭ avé „aspiraţiunĭ duşmane statului.“

In ce consistă înse pretinsa lorŭ duşmăniă?

Despre acésta fóiă şovinistă nu ne dă nicĭ o desluşire. Numai o singură dată afirmă unŭ faptŭ positivŭ, ce ar puté servì ca esplicare pentru grozava mâniă ce-o nutrescŭ şoviniştii ungurĭ faţă cu naţionalităţile.

„Naţionalităţile“, esclamă „P. Naplo“, „mereu se plângŭ că Maghiarii le asuprescŭ“...

Imprejurarea acésta e de ajunsŭ pentru fóia maghiară, ca sĕ ne declare de nisce „duşmanĭ înverşunaţĭ ai statului“.

Décă nisce copii orfanĭ se plâng, că tutorulŭ îĭ maltratéză, suntŭ duşmanii lui şi ai întregei institutiunĭ a tutoratului.... Ciudată logică şovinistică!

Credemŭ că este fórte nemeritŭ a asemĕna naţionalităţile nemaghiare din Transilvania şi Ţéra unguréscă cu nisce copii orfanĭ, căcĭ de douĕḑecĭ de anĭ încóce ele n'au avutŭ parte de a cunósce măcarŭ o singură dată ce va se ḑică tractarea părintéscă. Pentru ele „părintesculŭ guvernŭ“ n'a esistatŭ decâtŭ numai pe hârtiă şi în promisiunile false şi ademenitóre ale adversarilorŭ lorŭ, după carĭ întotdéuna au urmatŭ cele mai marĭ desamăgirĭ.

Aşa dér „naţionalităţile se plângŭ mereu, că Maghiarii le asuprescŭ,“ prin urmare atacă temeliile statului. In casŭ, când nu s'ar plânge liţs'ar imputa, că conspiră în secretŭ şi refrenulŭ ar fi acelaşĭ, că suntŭ duşmane statului.

Ceea ce este înse şi mai ciudatŭ, şoviniştii dela „Pesti Naplo“ ca oposiţionalĭ ce suntŭ, sĕ vĕdŭ vrêndŭ-nevrêndŭ constrînşĭ a recunósce, că naţionalităţile nemaghiare au cause de a se plânge de asuprire.

Dér lucru de mirare — nu aceia carĭ le asuprescŭ suntŭ de vină că ele trebue sĕ sufere, ci totŭ naţionalităţile pórtă vina tristei şi durerósei lorŭ sitiuaţiunĭ.

Aicĭ are încâtva dreptate „Pesti Naplo“. Este unŭ adevĕrŭ recunoscutŭ de toţĭ istoricii, că fiă-care poporŭ îşĭ merită despoţii sĕi şi acésta ar fi o temă, care ar trebuĭ sĕ le dea multŭ de gânditŭ mai alesŭ Românilorŭ cu carte, carĭ prin slăbiciunile şi impasibilitatea lorŭ au contribuitŭ aşa de multŭ la crescerea şi înflorirea şovinismului ungurescŭ de astăḑĭ.

Dér şoviniştii dela fóia pestană suntŭ departe de a da vină conducĕtorilorŭ naţionalităţilorŭ pentru că n'au fostŭ destulŭ de solidarĭ şi energicĭ în lupta pentru apĕrarea limbei şi a naţionalităţii lorŭ. Ei le impută numai că la alegerile pentru dietă „îşĭ vênd voturile guvernului.“

„Comitatele în care Românii, Slovacii şi Sêrbii suntŭ în maioritate covêrşitóre trimitŭ totŭ deputaţĭ guvernamentalĭ în dietă, cu carĭ guvernulŭ maioriséză maghiarimea.“ Aşa glăsuesce „Pesti Naplo“ şi de aceea denégă orĭ-ce basă etică acusărilorŭ şi gravaminelorŭ nóstre şi-şĭ spală mânile ca Pilatŭ susţiindŭ, că totŭ acele naţionalităţĭ, carĭ sprijinescŭ guvernulŭ, stabilescŭ programurĭ în contra guvernului şi a statului şi din causa acésta nicĭ o partidă maghiară nu póte face causă comună cu ele şi nu le póte ajuta nicĭ atuncĭ, când ar trebuĭ sĕ le ajute.

Desluşiţi-ne acuma, onorabilĭ şoviniştĭ, cum se póte ca naţionalităţile de o parte sĕ se facă slugile guvernului la alegerĭ şi de altă parte sĕ uneltéscă în contra lui şi a statului, astfeliu ca nicĭ oposiţionalii ungurĭ sĕ nu mai pótă da mâna cu ele?

Orĭ una orĭ alta trebue sĕ fiă minciună, căcĭ a ajuta cuiva şi a voĭ sĕ-lŭ omorĭ în acelaşĭ momentŭ este o curată imposibilitate.

Se vede că şoviniştii ungurĭ, când vorbescŭ de naţionalităţĭ uită totŭ ce se petrece în jurulŭ lorŭ. Aşa a uitatŭ „Pesti Naplo“ şi de afacerea abusurilorŭ electorale ale fişpanului Ormos, care a făcutŭ atâta sensaţiă între oposiţionalii ungurĭ şi despre care soţulŭ sĕu „Egyetértes“ a scris înainte c'o lună:

„Décă peste câteva sute de anĭ cronicarii vorŭ face amintire de Ungurĭ..... vorŭ spune, că a trăitŭ unŭ poporŭ în plaiurile Tisei, care a pututŭ sĕ se multăméscă a se nutri cu minciuna, care s'a lăudatŭ în faţa întregei lumĭ, că e liberŭ, pe când elŭ n'a fostŭ decâtŭ o cétă de sclavĭ, care se póte cumpĕra cu banĭ mişelescĭ....“

Şi totuşĭ „Pesti Naplo“, pe când se plânge de demoralisarea în administraţiă, vrea sĕ facă pe naţionalităţile deşmoştenite responsabile pentru presiunile şi abusurile electorale ale guvernului Tisza!

Afacerea Strossmayer.

„Arad és Vidéke“ pretinde a scì din isvorŭ fórte sigurŭ, că dojenirea episcopului Strossmayer din partea monarhului a fostŭ multŭ mai aspră de cum s'a scrisŭ prin ḑiare. Aşa spune fóia unguréscă între altele, că Maiestatea Sa s'a întorsŭ de 2 orĭ pe dinaintea publicului, fără ca sĕ observe pe Strossmayer. Episcopulŭ intrândŭ în conversaţiă cu unulŭ din archieriei ce erau de faţă, asemenea nu observă pe Maiestatea Sa. De-odată înse monarchulŭ îndreptându-se spre elŭ îlŭ agrăì cu cuvintele: „*Sie, Bischof!*“ La auḑulŭ acestora episcopulŭ se întorse surprinsŭ spre monarchŭ. Monarchulŭ din nou i-ar fi ḑisŭ atuncĭ: „*Sie... Sie!*“ In urma acésta urmă apoi dojana cunoscută. „Arad és Vidéke“ ḑice, că cuvintele „*Sie Bischof*“ au rĕmasŭ de atuncĭ proverbiale între locuitorii din Budapesta.

Ḑiarulŭ berlinesŭ „*Germania*“ publică în afacerea Strossmayer o lungă corespondenţă, ce 'i se trimite din Viena. In acéstă corespondenţă se ia în apĕrare episcopulŭ Strossmayer şi se atacă pressa unguréscă. Corespondentulŭ vienezŭ vorbesce despre persecuţiunea Croaţilorŭ, ḑicêndŭ că la 1848 „Croaţii au fostŭ aceia, carĭ au apĕratŭ monarchia contra revoluţiei.“ Despre Strossmayer ḑice: In mĕsura în care episcopulŭ dela Diakovar se bucură de iubirea şi stima naţiunei sale, în aceeaşĭ mĕsură a atrasŭ asupra sa ura liberaliştilorŭ şi duşmănia şoviniştilorŭ maghiarĭ. Partida dela putere a Ungariei nu simpatiséză cu Croaţiĭ, mai alesŭ din consideraţiă faţă ca cele petrecute în 1848, când Croaţii cu arma în mână s'au luptatŭ contra revoluţionarilorŭ maghiarĭ pentru împĕratŭ şi împĕrăţiă. Aşa-déră partida acésta privesce cu ură orĭ-ce mişcare naţională croată şi unŭ bărbatŭ cum este Strossmayer, care a făcutŭ atâta bine pentru desvoltarea naţională a Croaţilorŭ, e discreditatŭ în gradulŭ supremŭ. De multŭ timpŭ partida acésta a pânditŭ în secretŭ ocasiunea pentru a nimicì politicesce pe acestŭ disgraţiatŭ capŭ bisericescŭ...

Corespondentulŭ vienesŭ alŭ ḑiarului „Novoje Wremja“ scrie, că reîntórcerea lui Strossmayer acasă, dela Belovar, în trecerea sa pe întregŭ teritoriulŭ croatŭ, a avutŭ înfăţişarea unui conductŭ triumfalŭ. In călĕtoria acésta Strossmayer a fostŭ însoţitŭ de toţĭ episcopii croaţĭ, afară de cardinalulŭ Mihalovits. Pretutindenea a fostŭ întêmpinatŭ ca ovaţiunĭ. In mai mare mĕsură a luatŭ parte la aceste manifestaţiunĭ preoţimea catolică şi încă nu numai preoţii carĭ stau în atingere imediată cu poporulŭ, ci şi canonicii şi ceialalţĭ archierei, afară de cardinalulŭ metropolitŭ Mihalovits. Toţĭ episcopii suntŭ pe partea lui Strossmayer şi-lŭ privescŭ pe acésta ca pe adevĕratulŭ capŭ alŭ bisericei croate. In Croaţia esistă deja convingerea, că dojana ce i-a adresat'o monarchulŭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(1)

Istoriculŭ clădirii scólelorŭ române din Braşovŭ.

In anulŭ 1846 mĕ aflam în Viena în Academia C. R. a artelorŭ frumóse, unde, după ce absolvasem cursulŭ architecturei, cercetam scóla antică de modele figurale, pentru a mĕ esercita şi în ramulŭ istoricŭ de pictură. Domnulŭ protopopŭ Ioanŭ Popazu (acum episcop în Caransebeşŭ) venise la Viena, şi avui onóre a mĕ întâlni şi a-i face cunoscinţa. Presentându-mĕ la D-sa ca architectŭ diplomatŭ şi 1-mulŭ premiatŭ de acea Academiă, îmĭ descoperi cugetulŭ obştei române din Braşovŭ, că s'ar pregăti de clădirea unei scolĭ naţionale. Totdeodată m'a invitatŭ sĕ pregătescŭ unŭ proiectŭ de planŭ corĕspunḑĕtorŭ zelului şi necesităţii unei asemenea scóle. Eu l'am rugatŭ sĕ-mĭ déie programa de părţile ce voiesce sĕ se cuprindă în edificiulŭ acestei scóle, cum şi mĕsurile locului pe care este a se zidi edificiulŭ scólei măcarŭ aproximative. D-sa mi-le-a comunicatŭ mai întocmai cu dimensiunile în realitate ale terenului.

Indată ce am avutŭ aceste base m'am apucatŭ a face o schiţă de proiectŭ, séu cu alte cuvinte: unŭ studiu pentru planulŭ scólei.

Cine scie câtŭ era pe acele timpurĭ naţiunea română de apĕsată, se va minuna, cum a pututŭ cineva şi numai sĕ viseze despre unŭ aşa mare proiectŭ, şi încă pentru o scólă română?

Atuncĭ, când gemeau încă toţĭ Românii sub jugulŭ tiranŭ alŭ supremaţiei uniunei celorŭ trei naţiunĭ privilegiate din Ardealŭ; atuncĭ când Românilorŭ nu le era ertatŭ nicĭ sĕ vorbéscă despre o scólă românéscă mai neînsemnată, cu atâtŭ mai puţinŭ, de unŭ edificiu mĕreţŭ care ar corĕspunde şi pentru o Universitate; atuncĭ când nicĭ loculŭ menitŭ pentru scólă nu au cutezatŭ a-lŭ cumpĕra pentru zidire de scóla, ci numai sub nume de proprietate privată.

Astăḑĭ încă — décă aruncămŭ o privire în trecutŭ — ne mirămŭ: ce a pututŭ însufla ideia clădirii unui edificiu aşa de mĕreţŭ? S'ar păré, că a fost numai o însuflare a spiritului divinŭ, asemenea acelorŭ însuflărĭ, carĭ au luminatŭ pe vechii profeţĭ. Căcĭ planulŭ (şi programa) de atuncĭ au corĕspunsŭ pe deplinŭ atâtŭ spiritului timpului câtŭ şi sistemului şi programei de învĕţĕmêntŭ din presentŭ; pare că organisaţiunea scolastică a fostŭ croită în împreună înţelegere cu compuitorulŭ programei pentru zidirea scólelorŭ române din Braşov.

La finitulŭ cursului şcolarŭ din 1846, m'am întorsŭ din Viena în patriă, şi cea dintâiu întreprindere a mea a fostŭ a merge la Braşovŭ şi a mĕ apuca seriosŭ de facerea planului şcólei. In 21 Iuliu 1846 am sositŭ în Braşovŭ, şi în 22 am mĕsuratŭ loculŭ, unde era sĕ se edifice scóla, éră în 25 am începutŭ lucrarea planului, după care s'a şi ḑiditŭ edificiulŭ.

Cu tóte că toţĭ Românii doreau sĕ se începă zidirea încă în primăvéra anului 1847, totuşĭ nedobêndindŭ încă permisiunea, remase esecutarea pe anulŭ următoriu.

In anulŭ 1848 înse se scie ce peḑecĭ cumplite s'au pusŭ în calea realisărei acestei dorinţe generale: Isbucnirea turburărilorŭ, carĭ ţinură aprópe 2 anĭ, ale cărorŭ urmărĭ fatale s'au simţitŭ multŭ timpŭ. Şi nu numai că a fostŭ impedecată întreprinderea zidirei, din causa tulburărei dér şi mijlócele de traiu şi averile ómenilorŭ au fostŭ sleite. Multĭ binefĕcătorĭ ai întreprinderei zidirei au fostŭ despoiaţĭ de averĭ.

Astfeliu a rĕmasŭ începerea zidirei până în anulŭ 1851.

Atuncĭ ne mai putêndu-se încunjura lipsa unui edificiu pentru şcóle, şi elevii sporindu-se fórte, s'au hotărîtŭ toţĭ bărbaţii de inimă, c'unŭ singurŭ votŭ unanimŭ, că şcóla proiectată sĕ se încépă a se edifica. Au subscrisŭ fiăcare după putinţă sĕ contribue, atâtŭ la zidire, câtŭ şi la întreţinerea personalului de învĕţătură. S'au adunatŭ tóte mijlócele înlesnitóre spre acestŭ scopŭ şi în fine s'au

episcopului Strossmayer n'are se fiă cea din urmă, căci, — dice corespondentulŭ foiei rusesci — în Austro-Ungaria s'au mai întêmplatŭ lucrurĭ întórse și neașteptate și décă a fostŭ cu putință se devină ministru-președinte unŭ condamnatŭ la mórte ca Andrassy, atuncĭ și cu Strossmayer se póte întêmpla se se întórcă róta sorții.

Adunarea generală a staturilorŭ Romano-Catolice din Ardealŭ.

In 24 l. c. s'a deschisŭ adunarea generală a așa numitelorŭ state romano-catolice. După Te-deum la care a pontificatŭ episcopulŭ Loenharth s'au dusŭ cu toții în sala adunărei unde președintele mireanŭ alŭ staturilorŭ br. Ludovicŭ Josika ș'a ocupatŭ loculŭ.

O deputațiune a adusŭ pe episcopulŭ Loenharth, care a fostŭ aclamatŭ cu „eljen“; episcopulŭ a desfășuratŭ în discursulŭ de deschidere istoriculŭ acestorŭ adunărĭ accentuândŭ necesitatea de a se aduce tóte jertfele posibile spre a corĕspunde pe deplinŭ interesselorŭ catolice, după aceea a făcutŭ unŭ panegiricŭ reposatului ministru Trefort dicêndŭ, că a procedatŭ cu dreptate și ecuitate în afacerile catolicilorŭ din Ardealŭ. După verificărĭ s'a trimisŭ o telegramă salutătóre cătră Papa. A urmatŭ apoi discusiunea asupra cestiunei Congruei și adunarea a luatŭ cu însuflețire la cunoscință că episcopulŭ Loenharth contribue anualŭ 4310 fl. pentru sprijinirea clerului inferiorŭ. Comitetulŭ crede că cestiunea congruei se póte regula fără a cere concursulŭ statului. Staturile catolice potŭ stabili beneficiile preoțilorŭ cu 600 fl. Décă acésta nu s'ar puté esecuta față cu toțĭ preoții deodată, se se facă succesivŭ. In totalŭ s'ar cere pentru întregirea beneficiilorŭ 12660 fl. anualŭ, care sumă apare deja acoperită afară de 2250 fl. Se speră că prin generositatea binefăcĕtorilorŭ se va procura și acéstă sumă. Comitetulŭ propune dér ca staturile se decidă regularea congruei.

După acésta se nasce discusiune asupra minimului propusŭ de 600 fl. Gabriel Ugron dice, că este prea puținŭ, alții îlŭ țină de ajunsŭ. In cele din urmă, după ce au vorbitŭ mai mulțĭ, s'a primitŭ propunerea comitetului de cinspredece cu acea observare, ca minimulŭ de 600 fl. se fiă privitŭ numai ca provisoricŭ. A urmatŭ apoi desbaterea statutului de pensiune a căruĭ stabilire definitivă a fostŭ amânată la propunerea episcopului până ce esperții vorŭ calcula venitulŭ fondului de pensiune. Cu acésta s'a terminatŭ ședința ântâia. Séra a fostŭ banchetŭ în sala redutei.

Caracteristicŭ este, că foile șoviniste din Clușiu din incidentulŭ adunărei memorate ridică, în slavă confesiunea catolică din Ardélŭ în speranță, că ea va contribui la maghiarisare cu mijlócele proprie, după ce statulŭ nu mai are banĭ cu ce se înfiinteze scóle de statŭ ungurescĭ.

SCIRILE DILEI.

„Egyetértés“ dela 26 Septemvre aduce curiósa scire, că Alteța Sa archiducele *Carolŭ Ludovicŭ*, în timpulŭ petrecerei sale în Timișóra, ar fi făcutŭ *„adevĕrate demonstrații în favorulŭ limbei unguresci.“* Fóia ungurésca spune, că Alteța sa și-ar fi scrisŭ numele *ungueresce* în albumulŭ pentru óspețĭ alŭ societății „Crucea roșiă“ și că cu toțĭ ar fi vorbitŭ numai unguresce, ér décă se întêmpla ca cineva se-i respundă în limba germană, Alteța Sa îșĭ esprima mirarea, că în Ungaria se află ómenĭ carĭ nu sciu unguresce. Interesantă este mai vîrtosŭ următórea discuție, ce, după „Egyet“ ar fi avut'o archiducele cu nevasta protopopului evangelicŭ: Archiducele o întrébă: „Ön nem beszél magyarul? (D-ta nu vorbescĭ unguresce?) — „Nur deutsch, Hoheit!“ (Numai nemțesce, Alteță). — „Legaláb ért magyarul?“ (Celŭ puținŭ pricepĭ unguresce?) — „Sehr wenig, Hoheit!“ (Fórte puținŭ Alteță). — „Magyar esperesné létére? Hogy értsem ezt?“ (Dela o protopopésă maghiară, cum s'o înțelegŭ acésta?) — „Hoheit, ich hab' in mainer Jugend keine Gelegenheit gehabt ungarisch zu lernen“. (Alteță, eu n'am avutŭ în tinerețea mea nicĭ o ocasiune pentru ca se învĕțŭ unguresce). — De azóta már megtanulhatott volna!“ (Dér de atuncĭ încóce ai fi pututŭ se învețĭ). Cu asta încheiându-se convorbirea, Alteța Sa — dice fóia ungurésca — s'a întorsŭ în altă parte fără a vorbi unŭ singurŭ cuvêntŭ nemțescŭ.

* *
*

Din Viena se scrie diarului „Novoje Vremja“, că o deputațiune a *emigranților bosniacĭ* a rugatŭ pe Sultanulŭ ca séu se gonéscă pe Austriacĭ din Bosnia séu se concédă Musulmanilorŭ din Bosnia ca se se revolteze pe față. Sultanulŭ a respunsŭ, că nicĭ-odată nu va primi unŭ pactŭ cu Austria, prin care se vatĕmă drepturile lui de suveranitate.

* *
*

Distinsulŭ profesorŭ din Praga și cunoscutulŭ filo-romănŭ, d-lŭ Dr. *Ioan Jarnic*, a adresatŭ dilele acestea o scrisóre societății albaneze *„Dritta“* din Bucurescĭ, esprimândŭ, *în limba română*, simpatia și interesulŭ ce pórtă pentru națiunea albaneză și romana și pentru desvoltarea acestorŭ națiunĭ, pe care le privesce ca pe două surorĭ gemene.

„Indestulirea naționalităților.“

Sub acestŭ titlu a apărutŭ în *„Pesti Naplo“* dela 18 l. c. articululŭ de fondŭ, la care respundemŭ în fruntea fóiei. Elŭ este de următorulŭ cuprinsŭ:

După cum se póte prevede, condamnarea luĭ Traianŭ Doda va oferi naționalităților prilegiu de a se plânge și de a acusa. Cu atâtŭ mai vĕtĕtosŭ, că în contulŭ aceleia vorŭ eși acum la ivélă și tóte acele amărăciunĭ, pe care le-au produsŭ trăsnetele regelui la Belovar. Ceea ce față cu Regele nu au cutezatŭ se spună, vorŭ spune-o acum în contra statului ungarŭ.

Se privimŭ în fața acestorŭ acuse și gravamine. Și pentru-ca se ne ocupămŭ cu acestea, ne vine tocmai *apropo* declarațiunea conducĕtorului cehicŭ Rieger despre dualismŭ. Rieger declară sincerŭ că Cehii arŭ fi fórte mulțumițĭ, décă arŭ avé atâta autonomiă câtă au Croații. O dovadă mai bună ca acésta nicĭ că se póte pentru netemeinicia acelorŭ acuse și gravamine, pe care le representă Strossmayer și aderenții luĭ.

Ce privesce însĕ pe naționalitățile nóstre, acelea în întrégă Europa suntŭ cele mai bine situate. Vadă ce face Rusia cu supușii ei de altă limbă. Vadă ce face Germania cu Alsația și Lotaringia. Vadă ce face România cu Ovreii și cu Maghiarii.

Dér la noi e ceva ne mai pomenitŭ, ca naționalitățile se năvălescă directŭ asupra statului și se-i atace temeliile. Mereu se plângŭ, că Maghiarii le asuprescŭ, dér ele înse-le cadŭ în acea greșélă mare, că pe când de o parte se excludŭ dela luptele vieții constituționale, pe atuncĭ de altă parte chiar ele suntŭ acelea, care la fiecare alegere de deputatŭ îșĭ vêndŭ voturile guvernului.

Se ne uitămŭ pe rêndŭ la acele comitate, în care naționalitatea română, slovacă orĭ sêrbeascǎ este covîrșitóre; și vomŭ afla, că acestea trimitŭ în cea mai mare parte deputațĭ guvernamentalĭ. Așa spre pildă: Arva, Carașulŭ, Liptó, Timișulŭ, Trencinulŭ, Turroczulŭ nu au alesŭ nicĭ măcarŭ unŭ singurŭ deputatŭ dietalŭ opusițiunalŭ, ci totŭ numai guvernamentalĭ. In Aradŭ stau cincĭ guvernamentalĭ față cu doi opusițiunalĭ, în Bereg 1 opusițiunalŭ, 3 guvernamentalĭ; în Hunedóra 2 opusițiunalŭ, 4 guvernamentalĭ; în Marmația 1 opusițiunalŭ, 5 guvernamentalĭ; în Selagiu 2 opusițiunalĭ, 3 guvernamentalĭ; în Zolyom 1 opusițiunalŭ, 2 guvernamentalĭ; în Nyitra 1 opusițiunalŭ și 10 guvernamentalĭ.

Numerii aceștia dovedescŭ destulŭ de eclatantŭ, că în Ungaria acusările și gravaminele naționalităților nu au nicĭ o basă etică. Arată, că partea cea mare a agitatorilorŭ agitéză din negustoriă. Căcĭ în realitate lucrulŭ stă astfelŭ, că guvernulŭ, décă este în contradicere cu opinia publică maghiară, maioriséză maghiarimea cu ajutorulŭ naționalităților.

Și întru câtŭ naționalitățile punŭ programurĭ în contra statului, pentru orĭ și care partidŭ maghiarŭ este preste putință de a face politică comună cu naționalitățile. Și așa apoi orĭ și ce se întêmplă cu ele în administrațiă, în colectarea de dare, în justițiă, nu potŭ fi luate în apĕrare, pentru că aspirațiunile dușmane statului nicĭ unŭ partidŭ nu póte se le sprijinéscă. Guvernulŭ profită cu multă dibăciă, deși adeseorĭ în modŭ neconsciențiosŭ, de situația acésta. Dér aci înseșĭ naționalitățile suntŭ de vină, căcĭ ele facŭ preste putință se le ajute omulŭ chiar și acolo, unde ar puté, ba ar trebui chiar se le ajute.

Nu scimŭ întru-câtŭ este adevĕratŭ, că dândŭ mâna cu Ludovicŭ Mocsáry, Carol Eötvös și Dionisie Pázmandy voescŭ se înființeze unŭ partidŭ în scopulŭ îndestulirii naționalităților. Dér décă ar și fi adevĕratŭ, nu am crede, că încercarea acésta ar succede. Pentru-că din partea Maghiarilorŭ trebue se se întêmple apropierea. Orĭ-ce apropiere ce s'ar întêmpla din partea Maghiarilorŭ, ar mări numai córnele naționalităților. Și noi din partea nóstră nicĭ-odată nu am puté se contribuimŭ la o politică, care ar voi se îmbląndéscă aspirațiunile naționalităților prin promisiunĭ și încredințărĭ.

Pentru resolvarea cestiunii naționalităților și pentru îndestulirea naționalităților din Ungaria, noi scimŭ și profesămŭ numai unŭ modŭ. Și acesta e: unŭ statŭ de dreptŭ în înțelesulŭ strictŭ alŭ cuvêntului; o justiția exemplară, o administrația punctuală, grabnică și cinstită; o bună politică comercială și economică și încassare de dare echitabilă.

Décă statulŭ ungarŭ va deveni odată astfelŭ și décă Românulŭ, Slovaculŭ și Sêrbulŭ vorŭ vedé odată, că pe terenulŭ justiției și alŭ administrației nu se face deosebire între Maghiarĭ și naționalitățĭ: atuncĭ nicĭ ei înșișĭ nu vorŭ simți acéstă deosebire și nicĭ nu vorŭ simți-o.

Inse îndată-ce vĕdŭ și se convingŭ, că statulŭ ungarŭ nu este unŭ adevĕratŭ statŭ de dreptŭ, în urma proprielorŭ miserii vorŭ deveni prada agitatorilorŭ pĕcătoșĭ. Trândăvia și demoralisațiunea în administrațiă este ceea-ce dă armă agitatorilorŭ naționalităților. Dér de altă parte înseșĭ naționalitățile suntŭ acelea, care totdéuna dau actualului guvernŭ majoritatea sigură. Acésta e cea mai mare calamitate a parlamentarismului unguresců, care astfelŭ nu se póte desvolta pe calea sa, ci cade în brațele dominării de partidŭ. Nu póte crea acele reforme, care arŭ satisface nu numai pe Maghiarĭ, ci și pe naționalitățĭ. Căcĭ Maghiarii împărțițĭ și partea ce se află la putere îșĭ află unŭ sprijinŭ sigurŭ la naționalitățĭ. Acesta e unŭ circulus vitiosus, din care deocamdată nu putemŭ eși; dér care ar crea o situație și mai rea și mai periculósă, décă s'ar îndrepta astfelŭ, că s'ar satisface naționalitățile prin promisiunĭ, a cărorŭ realisare ar ataca basele de existență ale statului ungarŭ.

Intêmplărĭ diferite.

Esecutorŭ împușcatŭ. Tînerulŭ Horvath Illes, în etate de 26 anĭ și de confesiunea *gr. cat.*, se rătăci printre funcționarii maghiarĭ, ajungênd esecutorŭ de statŭ. In calitatea acésta fŭ trimisŭ în comuna curatŭ maghiară Beregulŭ mare (Nagy Bereg) cu scopulŭ ca se adune vitele locuitorilorŭ, ce deja erau mai de multŭ puse sub secuestru, spre a-le duce pe 19 Septemvre la têrgulŭ din Beregsasŭ ca se le liciteze. In presĕra dilei

începutŭ zidirea încă în anulŭ 1851 până o-au scosŭ din fundamentŭ.

Prin neobosita stăruință a Dlui protopopŭ Ioanŭ Popazu, care dicea: „Se facemŭ Ierusalimulŭ românescŭ, templulŭ sciințelorŭ“, s'a edificatŭ „Templulŭ muselorŭ,“ care va fi celŭ mai frumosŭ monumentŭ, și va vorbi dela sine spre eterna memoriă a acestui bărbatŭ zelosŭ.

* *
*

Pe la 10 Septemvre 1851, sosi vestea: că Prea S. Sa Episcopulŭ Andreiu Șaguna are se vină la punerea petrei fundamentale la Brașovŭ. Bucuria era generală.

In 12 Septemvre la 3 óre după médădĭ s'au începutŭ săpăturile pentru fundamentele școlei naționale române.

Cea dintâiu lovitură cu sapa (cazma, gheunóia, ciagla) a fostŭ dată de bĕtrânulŭ cetățénŭ și neguțătoriu *Vasile Lacea*, omŭ în etate de 72 anĭ, alŭ căruĭ esemplu frumosŭ l'au urmatŭ Domnii: George Barițŭ, Dimitrie Teclu, George Ancău, Stafoveanu și alțĭ mulțĭ bĕtrânĭ și tinerĭ neguțĕtorĭ și elevĭ de școlă. Care cum sosea s'a pusŭ la săpatŭ. In decursulŭ lucrărei s'au mai asociatŭ Domnii: Protopopulŭ Ghermanŭ; protopopulŭ titularŭ I. Petricŭ; profesorii: Iacobŭ Mureșianu, Preda, G. Belissimusŭ, Andronicŭ Androne; neguțătorii cetățenĭ: Bureția, alăturĭ cu Bărbuceanu, Dimitrie Oțoțoiu, Andreiu Corbu, Ioan Petrovicĭ, Constantinŭ Belgasoglu, George G. Ioan, Ioan Corbu, George Burbea, Arsenie Diamandi, Ioanŭ Navrea, Dimitrie Iuga și alții, carĭ au lucratŭ până séra.

Alăturea locului de ziditŭ lucrau lemnarĭ (bărdașĭ) la gratia de stejar pentru fundamentŭ.

In dilele următóre s'a continuatŭ lucrarea cu unŭ numĕrŭ de robĭ (arestanțĭ de penitenciarŭ—Zuchthaus) și cu lucrătorĭ ordinarĭ. Dér mirare! nu voiau se lucreze, și unii chiar au desertatŭ, ca dela unŭ lucru preste putința lorŭ. S'a mai întêmplatŭ — ca la multe zidirĭ — că s'a surpatŭ unŭ malŭ alŭ șanțului de fundamente. Unii din lucrătorĭ însĕ mai ambițioșĭ și cu amorŭ propriu, vĕdêndŭ că se apropiă diua punerei petrei fundamentului au promisŭ, că vorŭ lucra și a doua di (fiindŭ Duminecă), și astfeliu cu multă silință au scosŭ pămêntulŭ surpatŭ care umpluse pe jumĕtate șanțulŭ fundamentului.

Duminecă în 16 Septemvre au lucratŭ atâtŭ pălmașĭ câtŭ și lemnarĭ și au aședatŭ gratiele, bătêndu-se mai ântêiu pilotĭ, însĕ numai pe jumĕtate, căcĭ cu tóte că terenulŭ era mlăștinosŭ, și la 1 metru începea a eși apă, totușĭ sub podulŭ fundamentului pămêntulŭ era vîrtosŭ și nu intrau piloții mai adêncŭ de 0.80 până la 1.00 m. Nefiindŭ déră cu putință de a bate pilotĭ, s'au aplicatŭ sub întregulŭ edificiu numai gratii de stejarŭ. Dér cu tóte acestea, zidirea e atâtŭ de solidă, încâtŭ nu s'a ivitŭ nicĭ cea mai mică crĕpătură până în diua de astădĭ.

In acéstă di (16 Sept.) s'a ținutŭ ședință de eforiile bisericescĭ și scolare sub președința I. P. Sale a Episcopului Șaguna, care sosise cu o di înainte în Brașovŭ. S'a luatŭ hotărîrea, ca a doua di Lunĭ 17 (29) Septembre, în diua S-tei Sofie, se se pună pétra fundamentală și se se alégă ca patrónă a Scólei S-ta Sofiă. (Va urma.)

(5)

Despre educațiunea de sine însușĭ.

(Subiectulŭ unei conferințe ținute la Ateneulŭ din Craiova).

(Fine.)

Unŭ însemnatŭ faptŭ moralŭ de acéstă felŭ este patriotismulŭ, a căruĭ scânteiă divină licuresce până și în inimile unorŭ criminalĭ, și care face pe ómenii de bine se înfrunte cu entusiasmŭ pericolele și mórtea pentru apĕrarea țĕrii și națiunii lorŭ.

Altele suntŭ vederile omului rĕu din fire. Elŭ simte cu totulŭ eterogenŭ, cu totulŭ deosebitŭ de lumea ce-lŭ înconjóră. Acésta n'are valóre pentru elŭ, decâtŭ întru câtŭ îi póte servi de mijlocŭ pentru îndestularea trebuințelorŭ și pofteloru individuale. Alte ființe, alțĭ ómenĭ nu suntŭ pentru elŭ decâtŭ niște

de 19 Septemvre vitele menite pentru licitaţiă erau deja adunate la casa comunală, ér esecutorulŭ se încuartiră la comisarulŭ de drumŭ Nagy Janos. Pe când acesta împreună cu numerósa lui familiă şi cu esecutorulŭ de dare se puseră la masă ca sĕ cineze, dela o ferésträ se audi de-odată descărcătura unei puscĭ, în urma căreia esecutorulŭ căḑu josŭ şi muri imediatŭ. Stăpânulŭ casei încă primi o rană uşóră la braţŭ. In urma cercetărilorŭ, ce suntŭ deja în curgere, esistă bănuiala, că atentatulŭ s'a făcutŭ în urma unui complotŭ urḑitŭ de o parte o locuitorilorŭ esecuaţĭ.

Literatură.

„Meseriaşulŭ Românŭ,“ fóiă pentru învĕţătură şi petrecere, întocmită pentru meseriaşĭ şi toţĭ iubitorii de meserii. Apare în Braşovŭ de 2 orĭ pe lună şi costă pe $1/2$ anŭ 60 cr. séu 2 francĭ. Editorŭ şi Redactorŭ: *Bartolomeiu Baiulescu*, preşedintele Reuniunei pentru sprijinirea meseriaşilorŭ românĭ în Braşovŭ. — Nr. 18 dela 15 (27) Septemvre conţine: Lucrulŭ femeilorŭ şi copiilorŭ. — Lege pentru meserii în România. — Invenţiunĭ şi descoperirĭ datorite norocului şi întâmplăreĭ. — Lupulŭ şi oerulŭ, de Th. D. Speranţă. — Feliurite pentru meseriaşĭ. — Sciri economice şi industriale. — Multe şi mĕrunte. — Glume. — Bibliografiă. — Concursŭ. — Tĕrgurile de la 16—30 Sept. 1888.

„Scóla şi Familia,“ fóiă pentru părinţĭ şi învĕţătorĭ. Comitetulŭ de redacţiune: Ionŭ Dariu, redactorŭ responsabilŭ, St. Iosifŭ, G. C. Bellissimus, I. D. Petraşcu. Abonamentulŭ pe anŭ 2 fl. pe jum. de anŭ 1 fl. séu 3 francĭ. Sumarulŭ nr-lui 5 dela 1 (13) Septemvre: Limba maternă în scóla poporală, de I. Dariu, — Principiile generale ale învĕţământului (Didactica). — „Măricelŭ cocĭcelŭ!“ de George C. Bellissimus. — Discursŭ funebru la mórtea D-rului N. Popŭ, de Stefanŭ Iosifŭ. — Bibliografiă. — Diverse. — Convocare.

Anunciu şi Invitare.

Reuniunea *„Mariana“* a învĕţătorilorŭ din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului şi jurŭ va ţiné *adunarea generală* din anulŭ curentŭ în *Sângeorgiu la 14 şi 15 Octomvre st. n.*

Programa:

1. Membrii asistă in corpore la servíciulŭ divinŭ.
2. Deschiderea şedinţei prin preşedinte.
3. Raportulŭ anualŭ şi esmiterea comissiunilorŭ.
4. Tractate teoretice, şi anume: *a)* Biografia şi principiile pedagogului Herbart, apoi influinţa acestora asupra pedagogiei moderne. *b)* Fröbel şi grădinele de copii. *c)* Despre caracterŭ în genere, caracterulŭ bunŭ şi modulŭ de desvoltare şi cultivare a acestuia. *d)* Modulŭ de folosire a legendarului în scóla poporală. *e)* Disciplina scolastică, mijlócele, carĭ stau la disposiţiune învĕţătorului pentru o disciplină bună şi de ce are a se ferì la aceea. *f)* Biblioteca scólei poporale şi cea privată a învĕţătorului. *g)* Memorisarea mechanică este necesitate indispensabilă pentru scólă? *h)* Invĕţământulŭ stilisticŭ în scóla poporală.
5. Tractate practice cu scolarii, şi adecă:
a) Numĕrulŭ 2. din computŭ; *b)* Bucata 37 *„Pisica şi sórecii“* din legendarulŭ de V. Petri, tractată cu privire la înţelesŭ şi cetirea fluentă. *c)* Casurile substantivului, o lecţiune din gramatică.
6. Declamarea poesielorŭ: *a)* „Omulŭ frumosŭ“, de A. Mureşianu. *b)* „Toporulŭ şi pădurea“, de G. Alexandrescu şi *c)* „Fluerulŭ ciobanului“ din legendarulŭ de V. Petri.

Alte tractate teoretice séu practice înaintate subsemnatului Comitetŭ până la 7 Octomvre st. n. se vorŭ considera.

Năsĕudŭ, 10 Septemvre 1888.

Comitetulŭ Reuniunei „Meriane.“

Preşedintele:	Secretarulŭ:
Gr. Moisilŭ	**Clementŭ Grivase.**
vicariu foraneu,	

Mulţămită publică.

Cigmeu, Septemvre 1888.

Poporulŭ românŭ gr. cat. din Cigmeu încă în an. 1885 a întreprinsŭ cu mare însufleţire edificarea unei scóle confesionale din materialŭ solidŭ şi întru tóte corespunḑĕtóre cerinţelorŭ legei. Entusiasmulŭ de care este cuprinsŭ acestŭ poporŭ pentru causa sa culturală şi naţionulă apare şi din împregiurarea, că elŭ, fără a dispune măcarŭ de unŭ banŭ gata, numai prin repartiţiunĭ a sciutŭ duce în deplinire edificarea acestei scóle.

Intru sĕvîrşirea deplină a acestei opere grele, Ilustritatea Sa Prea Sânţitulŭ Domnŭ Episcopŭ Dr. *Victor Mihalyi de Apşia* s'a înduratŭ a dispune deschiderea unei colecte benevole în gremiu în favórea şcólei nóstre, la carea Ilustritatea Sa singurŭ a contribuitŭ suma de 50 fl. v. a.

Intrégа listă a contribuenţilorŭ se compune din: Ilustritatea Sa Dr. Victor Mihalyi, Episcopŭ 50 fl., St. Moldovanŭ prepositŭ 2 fl., Andreiu Liviu canonicŭ 1 fl., Petru Popŭ can. 1 fl., Beniaminŭ Densuşianu can. 1 fl., Simeonŭ Tamaşiu protopopŭ în Lugoşŭ 1 fl., Nicolau Nestorŭ 20 cr., Dr. Maiorŭ med. 1 fl. Fabiu Rezeiu adv. 1 fl. Suma: 58 fl. 20 cr. v. a.

Senatulŭ şcólei gr. cat. din Cigmeu vine a esprima marinimoşilorŭ contribuitorĭ şi în specialŭ Ilustrităţii Sale Prea Sânţitului Domnŭ Episcopŭ cea mai căldurósă mulţămită şi recunoscinţă.

In numele Senatului scol.

Ioachimŭ Crişanu,
preotŭ gr. cat.

CUNUNIĂ.

D-lŭ *Alesandru Muthu*, teologŭ absolutŭ de Blaşŭ, s'a cununatŭ în 16 Septemvre cu d-şóra *Elena Romanŭ* din Birghişŭ.

Dorimŭ fericire tinerei părechĭ!

SCIRĬ TELEGRAFICE.

Berlinŭ, 28 Septemvre.—„Reichsanzeiger“ publică raportulŭ lui Bismark, prin care acesta înşiră pretinsele date false ce le cuprindŭ memoriile publicate ale împĕratului Fridericŭ în privinţa cronologică nu mai puţinŭ ca şi faptică. Ḑice că dênsulŭ (Bismark) consideră memoriile ca false. Dér fiă ele false orĭ nu, în orĭ-ce casŭ publicarea secretelorŭ de statŭ este o faptă penală. De aceea cancelarulŭ rógă pe împĕratulŭ sĕ dea încuviinţarea de a se urmări judecătoresce „Deutsche Rundschau“ şi urzitorulŭ publicaţiunei.

Impĕratulŭ a datŭ principelui Bismark împuternicirea de a apela la procurorulŭ statului.

Raportulŭ lui Bismark a produsŭ aicĭ grozavă sensaţiune.

Detmold, 28 Septemvre.—Impĕratulŭ Germaniei a plecatŭ la Stuttgart.

Roma, 28 Septemvre.—Papa a primitŭ unŭ mare numĕrŭ de preoţĭ italianĭ peregrinĭ. In discursulŭ ce li le-a adresatŭ, Papa a accentuatŭ drepturile nealienabile ale scaunului papalŭ, asupra cărora nicĭodată nu va întra la vre-o învoială.

DIVERSE.

Reforma călindarului. Societatea astronomică din Francia, presidată de dlŭ Camille Flamarion, a primitŭ dela unŭ donatorŭ anonimŭ o sumă de 4000 lei pentru a se deschide unŭ concursŭ pentru reforma călindarului actualŭ. S'au presentatŭ vre-o 59 de proiecte şi 6 premiurĭ au fostŭ date. Memoriulŭ, pentru care s'a obţinutŭ premiulŭ întâiu, împarte anulŭ în patru trimestre de 91 ḑile fiăcare séu tocmai 13 sĕptĕmânĭ. Aceste patru trimestre fiindŭ absolutŭ egale şi identice, resultă de aci, că călindariulŭ anului se găsesce redusŭ la călindarulŭ unui trimestru. Cu tóte acestea ele nu dau în totalŭ decâtŭ 364 ḑile, a 365-a şi 366-a din anii bisextilĭ suntŭ clasate ca ḑile complimentare în afară din sĕptĕmână şi din lună. Acésta permite ca anulŭ următorŭ sĕ încépă cu aceeaşĭ ḑi a sĕptĕmânei ca şi anulŭ precedentŭ. Astfelŭ toţĭ anii suntŭ absoluţĭ asemenea şi acelaşŭ trimestru se repetă infinitŭ. In acéstă lungă seriă de trimestre egale prima lună a fiă-cărui trimestru are 31 ḑile şi începe cu ḑiua de Lunĭ, a doua, 30 ḑile şi începe cu Joi, a treia, de asemenea 30 ḑile şi începe Sâmbăta. Acestŭ proiectŭ suprimă luna de 28 ḑile; elŭ stabilesce o ordine regulată în alternarea lunilorŭ de 30 şi 31 ḑile; în fine elŭ permite fără ajutorulŭ nicĭ unui almanachŭ şi printr'o simplă socotélă de unŭ minutŭ sĕ se fixeze în ce ḑi a sĕptĕmânei a căḑutŭ séu va cădé cutare pătrariu de lună, după cum este vorba de prima, de a doua séu de a treia lună a unui trimestru şi acésta pentru orĭ-ce anŭ arŭ fi.

O mobilă curiósă. In esposiţiunea dela Brucsela se póte vedé o mésă de scrisŭ făcută din stejarŭ vechiu, care la aparenţă nu diferă de alte mese de felulŭ acesta. Acéstă mésă însĕ se póte descompune şi produce o mare surprisă. In timpŭ de cincĭ minute biroulŭ se póte transforma într'o garnitură completă pentru o odaiă de durmitŭ, consistândŭ din următórele articole: unŭ patŭ (inclusive saltea şi plapomă); o masă; unŭ spălătorŭ cu ligheanŭ etc.; unŭ cofărŭ de piele; o oglindă şi unŭ fotoliu. Inventatorulŭ este d-lŭ Zwiker-Lotar din Brucsela. In câteva minute tóte acestea obiecte se punŭ la locŭ şi disparŭ, formândŭ biroulŭ cu tóte accesoriele sale. Preţulŭ acestui obiectŭ este 640 francĭ, lucratŭ fiindŭ din stejarŭ vechiu séu mahagonĭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 28 Septemvre st. n. 1888

Bancnote românescĭ	Cump.	9.35	Vĕnd.	9.40
Argintŭ românescŭ .	„	9.28	„	9.32
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.53	„	9.55
Lire turcescĭ . . .	„	10.82	„	10.86
Imperialĭ	„	9.82	„	9.86
Galbinĭ	„	5.62	„	5.67
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	130.—	„	131.—
Discontulŭ	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 27 Septemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	100.70
Renta de hârtiă 5%	90.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	145.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	97.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	112.50
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104.50
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	131.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	122.90
Renta de hârtiă austriacă	81.40
Renta de argintŭ austriacă	82.—
Renta de aurŭ austriacă	110.40
Losurĭ din 1860	139.90
Acţiunile băncei austro-ungare . . .	871.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	307.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr. .	310.—
Galbenĭ împĕrătescĭ	$5.70^1/_2$
Napoleon-d'orĭ	$9.55^1/_2$
Mărcĭ 100 imp. germane	$59.12^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge	120.95

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

umbre, pentru care elŭ nu póte avé nicĭ unŭ simţĕmêntŭ de bunăvoinţă séu de milă, decâtŭ celŭ multŭ unŭ simţĕmêntŭ interesatŭ de simpatiă, întru câtŭ prin ei îşĭ póte scuti vre-unŭ interesŭ séu ajunge vre-unŭ scopŭ.

Simţĕmintele generóse ale altora, de amiciă, de pătriotismŭ, de umanitate, sacrificiele şi însaşĭ recunoscinţa pentru binefacerile primite, suntŭ lucrurĭ neînţelese omului rĕu. Simţĕmintele şi pasiunile firescĭ ale lui, născute şi nutrite prin o nefericită predisposiţiune, suntŭ: neîncrederea în alţii; ura şi invidia în contra celorŭ pe carĭ îi crede mai bunĭ, mai tarĭ séu mai fericiţĭ decâtŭ elŭ; nepăsarea şi dispreţulŭ pentru cei mai slabĭ; şi pofta de rĕsbunare în contra acelora, de carĭ se crede împiedecatŭ în urmărirea intereselorŭ sale.

Iubirea şi liniştea sufletéscă, care ḑicŭ înţelepţii că este culmea fericirii, este necunoscută omului rĕu. Ér mórtea este pentru elŭ cea mai mare nefericire; pentru că elŭ vede într'însa prăpastia neantului, nimicirea totală a fiinţei sale.*)

Uneorĭ o puternică sguduire morală póte sĕ deştepte iubirea şi în inima celui rĕu. Şi atuncĭ, la lumina acestui simţĕmêntŭ cerescŭ, elŭ întrevede adênca rătăcire, ce determină firea sa, şi se întórce la calea mântuirii.

Unŭ asemenea exemplu aflămŭ în frumósa legendă a d-lui Alexandri, întitulată „Grue Sângerŭ“, vol. III, pag. 106—107—109. Unŭ omŭ dintre aceia carĭ, pórtă iadulŭ în sufletulŭ lorŭ, pândesce pe inimicŭ în umbră şi după sĕvêrşirea crimei recunósce în victimă cadavrulŭ părintelui sĕu. Acéstă îngrozitóre nenorocire produce în elŭ o astfelŭ de revoluţiune, încâtŭ îi schimbă firea şi după unŭ jumĕtate de veacŭ de cumplite chinurĭ ale mustrării de consciinţă, de cumplite muncĭ impuse de bunăvoiă, acelŭ monstru sĕlbaticŭ, care afla plăcere în uciderea de ómenĭ, devine omŭ cu simţĕminte umane, care se pĕtrunde de milă pentru suferinţa unui bietŭ animalŭ, a unei pasĕrĭ pe care o vede murindŭ şi căreia prin binefacerea sa îi redă viéţa. Şi atuncĭ era mântuitŭ, era „iertatŭ“.

Acesta este în adevĕrŭ unŭ fenomenŭ rarŭ, însĕ cu atâtŭ mai interesantŭ pentru studiulŭ tainelorŭ firii omenescĭ.

Deosebirea între omulŭ bunŭ şi celŭ lacomŭ séu rĕu din fire ne arată de câtă însemnătate este, pentru fericirea omului, cultivarea virtuţilorŭ de dreptate şi caritate.

Acéstă cultură, pe câtŭ de anevoiósă, ca sĕ nu ḑicŭ cu neputinţă, este pentru celŭ rĕu, pe atâtŭ de uşóră şi plăcută e pentru celŭ bunŭ. Pentru acesta iubirea şi binefacerea suntŭ trebuinţe înăscute; şi elŭ nu póte şi nu înţelege a-şĭ căuta propria sa fericire decâtŭ pe acéstă cale.

Forma cea mai firéscă, sub care se manifestă simţĕmintele morale, este iubirea de ţéră şi némulŭ sĕu. Ea îndémnă pe ómenii de bine la fapte, care le' asigură iubirea şi veneraţiunea contemporanilorŭ şi memoria posterităţii. Nu toţĭ, numai geniele cele marĭ se potŭ face deadreptulŭ binefăcĕtorii omenirii întregĭ; însĕ fiăcare póte aduce partea sa la binele şi mărirea némului sĕu, séu a cercului în care trăesce. Nefericirea aceluia, care pune unŭ zidŭ nepĕtrunsŭ între sine şi fraţii sĕi, şi care, purtândŭ face, n'a simţitŭ nicĭ-odată sfânta pornire de-a face bine altora, de-a aduce unŭ sacrificiu pentru binele societăţii.

Decĭ, orĭcine simte în inima sa o scînteiă de bunătate, sĕ n'o lase a se stinge; s'o arate prin fapte şi s'o desvolte prin cultură, cu deosebire prin studiulŭ vieţii ómenilorŭ marĭ; căcĭ numai printr'însa omulŭ póte fi în adevĕrŭ mare; ea este foculŭ sacru, care, cu câtŭ arde mai viu în noi, cu atâtŭ mai multŭ ne luminéză şi încălḑesce viéţa. „Dumneḑeu este iubire“, ḑice evangelistulŭ, „şi acelŭ care locuesce în iubire, locuesce în Dumneḑeu şi Dumneḑeu într'însulŭ.“ *)

M. Strajanu.

*) Confer. Schopenhauer: Die beiden Grund probleme der Ethik, p. 272. Die Welt als Wille und vorstellung, ş. a.

*) Ioanŭ I, epistolă, c. IV, v. 16.

Nr. 41—1888.
pres.

CONCURSŬ

Pentru ocuparea postului de învĕţătorésă la scóla comunală de fetiţe din Haţegŭ, se escrie concursŭ până la *10 Octomvrie 1888.*

Emolumintele suntŭ:

a) salariu anualŭ 400 fl. eventualŭ dela 1 Ianuarie 1889 300 fl.
b) cuartirŭ liberŭ — 4 orgi lemne.

Concurentele au a documenta, că obţinŭ diploma de cualificaţiune, şi că sciu perfectŭ limba română şi maghiară.

Eforia scolară comunală.

Haţegŭ, la 19 Septemvre 1888.

Bersanŭ,
preşedinte scolarŭ.

160,3—3

Sz. 6513—1888. 157
tkv. számhoz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassoi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy **Barszán Katharina** végrehajtatónak **Dr. Otrobán Nándor** végrehajtást szenvedö **elleni 716 frt.** tökekövetelés és **jár.** iránti végrehajtási ügyében a brassai **kir. törvényszék területén** lévö **Brassó** város határában fekvö a brassoi 6460 **számu tjkben toglalt** 24801/1, 24801/2, 24801/3 hrszám **ingatlanak** és annak **tartalékaira** az árverést 1272 frt. ezennel **ingatlanokra** kikiáltási árban elrendelte, és hogy ezen ingatlanok az *1888 évi October hó 23-ik napján delelött 9 orakor* ezen tkvi hatoság irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alol is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át 127 frt 20 kr. készpénzben, vagy az 1881 évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-us értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséröl kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassóban 1888 évi September hó 1-ik napján.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Administraţ. „Gaz. Trans."

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.